TechSverige

Datum: 2026-10-15

Vår referens
PK

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.registrator@regeringskansliet.se
Kopia till
kn.nim.remisser@regeringskansliet.se

Remissvar om Europeiska innovationsakten Europeiska kommissionens förslag COM(2026) 567 final, 2026/0264 (COD)

TechSverige har beretts tillfälle att yttra sig över Europeiska kommissionens förslag till förordning om åtgärder för att stärka unionens innovationsekosystem och ändring av förordning (EU) 2017/1001.

TechSverige är bransch- och arbetsgivarorganisation för svensk tech och företräder cirka 1 400 företag med närmare 100 000 medarbetare i Sverige från startups och scaleups till stora internationella teknikföretag.

Övergripande synpunkter

TechSverige välkomnar kommissionens ambition att stärka Europas förmåga att omsätta forskning och teknikutveckling i kommersiellt framgångsrika innovationer. En större, bättre fungerande europeisk hemmamarknad är avgörande för att innovativa företag ska kunna attrahera investeringar, vinna sina första kunder och skala upp verksamheten. Harmoniserade regler för forskning- och utvecklingsupphandling (FoU-upphandling) och förbättrade möjligheter till finansiering baserad på immateriella tillgångar är angelägna steg.

Samtidigt löser dessa åtgärder inte ensamma Europas problem med övergången från pilotprojekt till bred användning. Offentliga organisationer behöver i högre grad fungera som kompetenta, innovationsdrivande beställare. Marknadstillträde, konkurrensneutralitet och skyddet för företagens immateriella rättigheter måste därför vara vägledande i den fortsatta beredningen.

TechSverige tillstyrker förslagets övergripande syfte men anser att förordningen måste förbättras i viktiga delar. En konkurrenskraftig europeisk innovationsmarknad kräver både bättre offentlig efterfrågan och ett begripligt, proportionerligt regelverk som inte skapar nya hinder för företag eller offentliga beställare.

Sammanfattning av TechSveriges ställningstaganden

1. TechSverige välkomnar artikel 17, där kvalitet ska väga minst 50 procent och innovationsrelaterade kriterier minst 15 procent i utvärderingen av FoU-upphandlingar. Principerna bör få större genomslag även i den bredare upphandlingslagstiftningen.

2. TechSverige välkomnar artikel 31 om gemensamma gränsöverskridande FoU-upphandlingar. Den kan samla efterfrågan och skapa större referens- och hemmamarknader, bland annat inom AI, cybersäkerhet och healthtech.

3. TechSverige avstyrker de delar av artikel 19, särskilt 19.4, 19.7 och 19.10, som kan medföra oproportionerliga kostnadsfria nyttjanderätter, licensiering till tredje part eller överföring av rättigheter utan tillräckliga skydd för leverantörerna.

4. Offentlig FoU-upphandling ska användas vid verkliga utvecklingsbehov och får inte användas för att tränga undan marknadens redan tillgängliga lösningar eller gynna offentlig egenutveckling på konkurrenssnedvridande villkor.

5. TechSverige välkomnar förbättringar av IP-baserad finansiering och en europeisk marknadsplats för immateriella rättigheter, under förutsättning att deltagandet är frivilligt, kommersiellt förankrat och förenligt med skyddet för affärshemligheter.

6. Krav på europeisk preferens och geografisk förläggning av FoU måste vara proportionerliga och utformas utan omotiverade hinder för internationella innovationskedjor.

7. Tillämpningsområdet måste samordnas med befintliga upphandlingsdirektiv, den föreslagna Public Procurement Act och närliggande EU-regler så att överlappande krav och dubbla processer undviks.

8. Multipel sourcing, fasindelning och andra processkrav behöver kunna anpassas till marknadens och uppdragets faktiska behov, särskilt för små teknikföretag.

9. Data-, cybersäkerhets- och lokaliseringskrav bör vara riskbaserade, rättssäkra och förenliga med GDPR, NIS2, Cyber Resilience Act och relevant sektorslagstiftning.

10. Kommissionens konsekvensanalys bör kompletteras, särskilt beträffande leverantörernas administrativa kostnader och hur föreslagna bestämmelser ska fungera i praktiken.

Närmare synpunkter på förslaget

Artikel 17 – kvalitets- och innovationsrelaterade tilldelningskriterier

TechSverige välkomnar särskilt artikel 17. Kraven på minst 50 procents sammanlagd viktning för kvalitetskriterier och minst 15 procent för innovationsrelaterade kriterier innebär en tydlig förflyttning bort från ensidig priskonkurrens. Det ger teknikföretag bättre möjligheter att konkurrera med teknisk kvalitet, funktionalitet och förväntade verksamhetseffekter.

Det är särskilt betydelsefullt för offentligt finansierade verksamheter såsom vård och omsorg, där AI och digitala lösningar kan medföra väsentliga produktivitets- och kvalitetsvinster även om den initiala investeringen är högre. Upphandlande organisationer bör bedöma långsiktig nytta och totalkostnader, med tydliga, objektiva och mätbara kriterier som inte favoriserar en viss teknik eller etablerad leverantör.

TechSverige anser att artikel 17 är ett föredöme för mer innovationsvänlig offentlig upphandling. Liknande principer bör beaktas i reformen av EU:s bredare

upphandlingsregelverk, samtidigt som den aktuella artikeln tydligt avser FoU-upphandling och inte generellt all offentlig upphandling.

Artikel 31 – gemensamma gränsöverskridande FoU-upphandlingar

TechSverige välkomnar de gemensamma reglerna för gränsöverskridande FoU-upphandling i artikel 31. Europas fragmenterade efterfrågan gör det kostsamt att etablera innovativa lösningar på flera nationella marknader. Gemensamma upphandlingar kan samla behov, dela utvecklingskostnader, tydliggöra ansvarsfördelningen och ge leverantörer bättre möjlighet att utveckla skalbara lösningar för flera länder.

Möjligheten att låta en ledande upphandlande organisation samordna förfarandet är särskilt positiv. Inom exempelvis digital hälsa, AI och cybersäkerhet finns stor potential i gemensamma nordiska och europeiska beställningar och testmiljöer. Det kan underlätta validering och skapa betydelsefulla referensmarknader för nya tekniklösningar.

Upphandlingarna måste emellertid utformas så att kontrakten inte blir så stora eller administrativt komplexa att startups och små och medelstora företag utestängs. Funktionsbaserad kravställning, öppna standarder, marknadsdialog och proportionerliga kvalificeringsvillkor bör tillämpas. Kommissionen bör också tydliggöra hur utvecklingsprojekt kan följas av konkurrensutsatt kommersiellt införande enligt gällande upphandlingsregler.

TechSverige betonar samtidigt att fasta kriterieviktningar förutsätter objektiva, mätbara och teknikneutrala kriterier som är direkt kopplade till upphandlingens föremål. Innovationshöjd får inte förväxlas med en viss teknisk metod, geografisk lösning eller leverantörsmodell. Artikel 17 bör behållas som en ambitionshöjning utan att skapa godtyckligt bedömningsutrymme.

Artikel 19 – immateriella rättigheter och risk- och nyttodelning

TechSverige välkomnar grundprincipen i artikel 19.2 att leverantören behåller äganderätten till resultaten av sitt FoU-arbete. Möjligheten att förfoga över programvara, algoritmer, modeller, patent och andra immateriella tillgångar är avgörande för investeringar, licensiering och uppskalning. Samtidigt innehåller artikel 19 undantag och offentliga befogenheter som riskerar att urholka denna huvudregel.

Enligt artikel 19.4 ska offentliga beställare få minst kostnadsfri tillgång till resultaten för egen användning och för nuvarande och framtida leverantörer vid fullgörandet av andra kontrakt. Beställaren kan även kräva rättigheter att modifiera och underhålla resultaten. Detta kan i praktiken ge tredje part omfattande tillgång till ett företags utvecklingsresultat utan att deras kommersiella värde ersätts. Kostnadsfria nyttjanderätter bör begränsas till tydligt definierade behov hos den upphandlande organisationen. Andra leverantörers rätt till användning eller vidareutveckling bör regleras särskilt och på marknadsmässiga villkor.

Artikel 19.7 är särskilt problematisk. Om en leverantör inte kommersialiserar resultaten inom avtalad tid utan legitim förklaring, eller använder dem i strid med allmänintresset, och försök att få till stånd frivillig licensiering misslyckas, kan beställaren enligt förslaget bland annat medge licenser till tredje part och ytterst kräva överföring av äganderätt utan ekonomisk ersättning. Även med dessa villkor innebär bestämmelsen betydande osäkerhet. Kommersialisering av avancerad teknik kan kräva lång tid och betydande kapital. Risken att förlora kontroll över centrala tillgångar kan försvaga företagsvärdering och kapitalanskaffning.

TechSverige anser att möjligheten till överföring av äganderätt utan ersättning ska utgå. Eventuell tvångslicensiering bör begränsas till exceptionella, precist definierade situationer och omfattas av rättssäkra förfaranden, proportionalitetsprövning och skälig ekonomisk ersättning. Därtill bör invändningsrätten i artikel 19.9 mot exklusiv licensiering eller överlåtelse snävas in. Exklusiva licenser och rättighetsöverlåtelser kan vara avgörande för finansiering och kommersialisering.

TechSverige vill därutöver särskilt uppmärksamma artikel 19.10, som för FoU-upphandlingar utanför förkommersiell upphandling under vissa förutsättningar medger att offentliga beställare förvärvar rättigheterna. Särskilt problematiskt är att beställarens avsikt att själv exploatera resultaten exklusivt enligt artikel 19.10 c kan utgöra grund för ett sådant övertagande. Detta riskerar att skapa incitament till offentlig egenutveckling och kommersiell exploatering på privata innovationsföretags bekostnad. En offentlig beställares önskemål om exklusivitet bör inte i sig vara tillräckligt för äganderättsövertagande. Inskränkningar måste grundas i tydligt angivna, särskilt angelägna intressen och förenas med proportionerliga och marknadsmässiga villkor.

Immateriella rättigheter måste dessutom värderas transparent och affärsmässigt vid upphandling. Företag som korrekt prissätter värdet av en rättighetsöverlåtelse får inte missgynnas gentemot anbud där detta värde förbises. Upphandlingsunderlagen bör därför tydligt ange vilka rättigheter som efterfrågas och deras ekonomiska betydelse för kontraktet.

Det är vidare nödvändigt att tydligt skilja mellan redan existerande immateriella tillgångar och resultat som tillkommer genom det upphandlade arbetet. Bakgrundsrättigheter, återanvändbara programvarukomponenter, tränade modeller och affärshemligheter får inte indirekt omfattas av mer långtgående överlåtelse- eller licenskrav än vad uppdraget kräver.

Sammantaget avstyrker TechSverige de delar av artikel 19, särskilt 19.4, 19.7 och 19.10, som möjliggör oproportionerliga kostnadsfria nyttjanderätter eller långtgående rättighetsövertagande utan tillräckliga kommersiella skydd. Artikeln bör omarbetas för att fullt ut upprätthålla balansen mellan offentlig nytta och företagens incitament att investera och kommersialisera.

Vid tillämpning av artiklarna 19.6–19.7 måste begrepp som ”rimlig tid”, ”legitima skäl” och ”allmänintresse” preciseras. Leverantören ska ges möjlighet att bemöta invändningar och avhjälpa brister. Licensiering måste prövas före äganderättsöverföring och varje ingripande förenas med rättssäker prövning. Även artikel 19.9 om invändningar mot exklusiva licenser och överlåtelser bör begränsas till klart angivna och proportionerliga situationer.

Offentlig egenutveckling, konkurrensneutralitet och marknadsinförande

Offentliga aktörer har viktiga roller som behovsägare, beställare och testmiljöer. FoU-upphandling ska dock inte bli ett sätt att finansiera egenutvecklade lösningar när fungerande alternativ redan finns på marknaden. Det finns annars risk för undanträngning av privata leverantörer och snedvridning av konkurrensen, särskilt i sektorer där offentlig verksamhet dominerar efterfrågan.

Kommissionen bör därför tydliggöra att förkommersiell utveckling utgår från påvisade innovationsbehov, att marknadsdialog genomförs och att vägen till senare kommersiell upphandling sker konkurrensneutralt. Innovationsframgång bör inte enbart mätas i antal projekt utan i faktisk användning, produktivitet, kvalitet och hållbar marknadstillväxt.

Tillträde för startups och scaleups samt minskad administration

TechSverige ser positivt på proportionerliga krav på teknisk och ekonomisk kapacitet, möjligheter till förhandling och förenkling för företagsgrupper och underleverantörer. Innovativa företag utan lång omsättningshistorik ska inte utestängas när de kan visa genomförandeförmåga på andra sätt, exempelvis genom kapitaltillgång och teknisk kompetens. Standardiserad dokumentation och återanvändning av befintliga uppgifter bör minska kostnaden för att delta i flera länders upphandlingar.

Regelförenkling och flexibla FoU-förfaranden

TechSverige efterlyser en tydlig avgränsning mellan innovationsakten, de nuvarande upphandlingsdirektiven och den föreslagna Public Procurement Act. Det måste vara möjligt att på förhand avgöra vilket regelverk som gäller och undvika dubbel publicering, dokumentation och kontroll. Kommissionen bör tillhandahålla samlad vägledning och återanvändbara digitala informationsflöden.

Obligatorisk multipel sourcing och fasindelning riskerar att medföra ökade kostnader, splittrat ansvar och svagare affärsmässiga incitament i projekt med begränsad leverantörsmarknad eller hög teknisk specialisering. Beställare bör kunna välja ett mer ändamålsenligt upplägg efter dokumenterad behovs- och marknadsanalys. Även klausuler om värdeskapande avtalsändringar måste vara förutsebara när det gäller ersättning, ansvar och immateriella rättigheter.

Kvalificeringskrav på omsättning, referenser, försäkringar och garantier ska vara proportionerliga mot konkreta risker. Konsortier och underleverantörer måste kunna delta på rimliga villkor. Standardiserad bevisning bör minska företagens administrativa börda.

EU-preferens, lokalisering och globala värdekedjor

TechSverige delar ambitionen att stärka Europas teknikförmåga och motståndskraft men framhåller att europeiska teknikföretag också är beroende av internationellt forskningssamarbete och globala värdekedjor. Regler om leverantörstillträde och var FoU ska utföras, däribland huvudregeln om minst 50 procents FoU-verksamhet i angivna länder, måste vara tydligt motiverade och proportionerliga. Undantag och säkerhetsrelaterade begränsningar bör vara förutsebara och inte skapa onödiga kostnader eller minska konkurrensen.

Kravet i artikel 11 på att minst 50 procent av FoU-aktiviteterna som huvudregel utförs i EU eller andra angivna avtalsländer behöver en tydligare proportionalitetsprövning. Internationella utvecklingsteam, moln- och forskningsinfrastruktur, finansieringsupplägg och underleverantörer är en normal del av techföretagens verksamhet. Krav på leverantörers ursprung, kontrollförhållanden och verifiering måste kunna tillämpas förutsebart och utan godtycklig utestängning. Undantag bör kunna avgöras i ett tidigt skede.

Data, konfidentialitet och cybersäkerhet

TechSverige välkomnar att kommissionen beaktar informationssäkerhet och skydd för personuppgifter och företagshemligheter. Samtidigt bör krav på datalagring, behandling, kontroll och leverantörsursprung endast få ställas när de svarar mot ett konkret och dokumenterat risk- eller säkerhetsbehov. Generella lokaliseringskrav kan försämra tillgången till säkra och kostnadseffektiva digitala tjänster.

Förordningens förhållande till GDPR, NIS2, Cyber Resilience Act och sektorsreglering måste klarläggas. Samma risk bör inte leda till flera parallella kontroller med motstridiga kriterier. Eventuella bestämmelser om uteslutning av högriskleverantörer behöver tydliga definitioner, individuell bedömning och ändamålsenliga möjligheter till rättelse och överprövning.

IP-baserad finansiering och europeisk marknadsplats

TechSverige välkomnar ett europeiskt kompetenscentrum för IP-baserad finansiering och ett gemensamt ramverk för värdering samt en marknadsplats för licensiering och överlåtelser. Många teknikföretags värde ligger i immateriella snarare än materiella tillgångar. Initiativen bör därför kunna stärka tillgången till kapital och öka rörligheten för rättigheter.

Utformningen behöver ske tillsammans med företag, investerare och andra marknadsaktörer. Metoder för att värdera oregistrerade rättigheter, särskilt upphovsrätt till programvara, måste beakta avtalskedjor mellan anställda, konsulter och underleverantörer. Kunskapsstöd och praktisk tillgänglighet är lika viktiga som formella värderingsmetoder. Marknadsplatsens affärsmodell och roll i förhållande till befintliga privata aktörer bör tydliggöras. Deltagandet bör vara frivilligt och inte kräva utlämnande av affärshemligheter eller kommersiellt känsliga uppgifter.

EUIPO:s tjänster måste förbli frivilliga och får inte bli ett faktiskt krav för kreditgivning eller offentliga affärer. Kompetenscentrumet bör bygga på marknadens sakkunskap, skydda sekretess och data och inte konkurrera undan privata värderingstjänster. Värderingen måste omfatta upphovsrätt, know-how och företagshemligheter lika väl som registrerade rättigheter.

Konsekvensanalys och kvalitetssäkring

Kommissionens antaganden om betydande administrativa besparingar behöver prövas mot de praktiska kostnader som uppstår till följd av nya krav på upphandlingsdokument, marknadsdialog, kontroll av ursprung och underleverantörer, säkerhet, data och uppföljning. Analysen bör tydligt särskilja effekter för EU-institutioner, offentliga beställare, stora företag, småföretag och startups.

TechSverige anser även att hänvisningar, definitioner och eventuella kvarstående platshållare i förslaget ska kvalitetssäkras före fortsatt behandling. Särskild vikt bör läggas vid den praktiska samordningen med annan unionslagstiftning och vid att nya administrativa bördor inte motverkar målet att öka antalet deltagande företag.

Avslutande synpunkter

TechSverige välkomnar ambitionen bakom Europeiska innovationsakten och ser särskilt positivt på artiklarna 17 och 31, som kan bidra till att göra offentliga upphandlingar mer innovationsfrämjande och öppna större europeiska marknader. Samtidigt måste artikel 19 omarbetas för att stärka förutsebarheten och skyddet för företagens immateriella rättigheter.

Sverige bör i förhandlingarna verka för konkurrensneutralitet, proportionerliga och flexibla FoU-förfaranden, ett öppet marknadstillträde och en riskbaserad reglering av säkerhet och data. Innovationspolitikens framgång måste ytterst mätas i ökad användning av teknik, fler växande företag och starkare konkurrenskraft inte i antalet nya regler eller utvecklingsprojekt.

För TechSverige

Christina Ramm-Ericson
näringspolitisk chef

Peter Kjäll
näringspolitisk expert